

P7_TA-PROV(2010)0149

Kirgizisztán

Az Európai Parlament 2010. május 6-i állásfoglalása a kirgizisztáni helyzetről

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Kirgizisztánról és Közép-Ázsiáról szóló korábbi állásfoglalásaira, különös tekintettel a 2005. május 12-i állásfoglalásra,
  - tekintettel a Közép-Ázsiára vonatkozó európai uniós stratégiáról szóló 2008. február 20-i állásfoglalására,
  - tekintettel Catherine Ashton alelnök/főképviseelő a kirgizisztáni helyzetről szóló 2010. április 7-i és 8-i nyilatkozatára,
  - tekintettel a Külügyek Tanácsa 2010. április 26-i következtetéseire,
  - tekintettel az EBESZ Állandó Tanácsában a kirgizisztáni helyzetről 2010. április 22-én elhangzott uniós nyilatkozatra,
  - tekintettel az Európai Tanács által 2007. június 21–22-én elfogadott, a Közép-Ázsiával folytatandó új partnerségre vonatkozó európai uniós stratégiára,
  - tekintettel az EU és Kirgizisztán között 1999-ben hatályba lépett partnerségi és együttműködési megállapodásra,
  - tekintettel a Közép-Ázsia számára a 2007–2013 közötti időszakban nyújtandó támogatásra vonatkozó európai közösségi regionális stratégiai dokumentumra,
  - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel Közép-Ázsia népeinek és az Európai Uniónak egyaránt érdeke, hogy az egész térség előrelépést tegyen a stabilitás és a demokratikus és emberi fejlődés, az emberek biztonsága és a fenntartható növekedés szintjének emelkedése irányába,
- B. mivel Kirgizisztán az EBESZ tagja, és ennek keretében kötelezettséget vállalt az alapvető szabadságjogok, az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartására és az EBESZ demokratikus normáinak végrehajtására,
- C. mivel az először 2005 júliusában, az úgynevezett „tulipános forradalom” után hivatalba lépő Kurmanbek Bakijev tavalyi, újabb ciklusra való elnökké választása független megfigyelők szerint súlyos csalások által jellemzett, tisztességtelen választásokkal történt; mivel a kezdeti demokratikus lépések után Bakijev uralma autokratikussá vált,
- D. mivel 2010. április 7-én a kirgiz csapatok éles lövedékekkel, könnygázzal és villanógránátokkal léptek fel a biszeki elnöki palota előtt összegyűlt tiltakozókkal szemben, akik kormányzati épületeket rohantak meg, hogy tüntessenek az áram és a fűtés árának drasztikus emelése ellen, és e fellépésnek 84 halottja és több mint 500 sebesültje volt,

- E. mivel Bakijev elnök a főváros elhagyására kényszerült, és helyét ideiglenes kormány vette át Roza Otunbajeva ellenzéki vezető irányításával, aki rendeletet adott ki a hatalomátvételről, felszólított a kirgiz alkotmány betartására, és feloszlatta a parlamentet, mivel miután kísérletet tett arra, hogy meghatározza lemondása feltételeit, egy héttel a felkelés után Bakijev egy Oroszország, az USA és Kazahsztán által tető alá hozott megállapodás keretében Kazahsztánba távozott,
- F. mivel Kirgizisztánra mind az USA, mind pedig Oroszország különleges figyelmet fordít, hiszen Afganisztán mellett és a Fergana-völgyhöz közel, földrajzi, politikai és gazdasági szempontból is Közép-Ázsia közepén helyezkedik el; mivel az amerikai hadsereg által működtetett Manasz tranzitközpont kulcsszerepet játszik az északi elosztóhálózatban, amely az afganisztáni NATO-csapatokat látja el utánpótlással, illetve Oroszország is rendelkezik egy fontos katonai bázissal Kirgizisztánban,
- G. mivel az EU és Közép-Ázsia közötti kapcsolat alapvető fontosságú, tekintve az energiaüggyel kapcsolatos közös kihívásokat, az éghajlat-változás elleni küzdelmet, a kábítószer-csempészet visszaszorítását és a terrorizmus elleni harcot,
- H. mivel a régióban zajló geopolitikai versengés jelentős romboló potenciállal bír, ugyanakkor nagymértékű átfedés jellemzi az Afganisztánhoz kapcsolódó különböző érdekekkel és a radikális iszlám mozgalmak terjedésével, ami lehetőséget kínál a versengés csökkentésére és a felelősségteljesebb kormányzás szükségességére vonatkozó megállapodás megkötésére,
- I. mivel a harmadik országokkal kötött megállapodásokban az EU-nak minden körülmények között fenn kell tartania elkötelezettségét az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság mellett, és következetes, regionális szerepét erősítő politikákon keresztül demokratikus reformokat kell előmozdítania,
- J. mivel az elsősorban segélyszervezetek által megvalósuló uniós jelenlét Kirgizisztánban igen jelentős, és mivel ez lehetővé teszi az Unió számára, hogy az ország támogatásában fontosabb szerepet is vállaljon,
- K. mivel a Bizottság és a Tanács éppen felülvizsgálják a Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiát és jelentést készítenek elő, amelyet előterjesztenek az Európai Tanács júniusi ülésére,
1. mélységes aggodalmát fejezi ki a kirgizisztáni helyzet miatt, és részvétét fejezi ki a tragikus eseményeknek áldozatul esett valamennyi személy családjának;
  2. felszólítja az összes felet, hogy hagyjanak fel az erőszakkal, mutassanak önmérsékletet, és tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy valódi párbeszéd kezdődjön a stabilitás megteremtése céljából, és biztosítsák a demokratikus, alkotmányos rend békés helyreállításának feltételeit;
  3. hangsúlyozza, hogy intézményi nézőpontból a koherens és stabil alkotmányos keret kulcsfontosságú bármilyen jövőbeli társadalmi szintű zavargás megelőzése és Kirgizisztán békés jövőjének fenntartása szempontjából, üdvözli e tekintetben az ideiglenes kormány együttműködését a velencei bizottsággal;
  4. tudomásul veszi az ideiglenes kormány által a demokrácia helyreállítása érdekében tett

első lépéseket, különös tekintettel azokra a tervekre, amelyek az elnök kezében túlzott hatalmat összpontosító Bakijev-féle módosításokat felülbíráló új alkotmánytervezet elkészítésére irányulnak;

5. üdvözli e tekintetben az ideiglenes kormány azon bejelentését, hogy az új alkotmányról szóló népszavazást 2010. június 27-én rendezik, az új általános választásokat pedig 2010. október 10-én tartják a demokrácia és a politikai felelősség megerősítése céljából; felszólítja az ideiglenes kormányt, hogy tegyen eleget Kirgizisztán nemzetközi kötelezettségeinek, és biztosítsa a választások szabadságát és tisztességességét;
6. hangsúlyozza az ideiglenes kormánnyal való aktív kapcsolattartás fontosságát, hiszen ezen keresztül lehet csak a felelősségteljes kormányzás és egyéb, a Közép-Ázsiára vonatkozó uniós stratégiában szereplő stratégiai célkitűzés előmozdításának lehetőségeit megtalálni és kihasználni, valamint a nemzetközi pénzüzetek figyelmét felkelteni és azokat bevonni;
7. szorgalmazza az események ENSZ égisze alatti nemzetközi vizsgálatát a felelősség és az elkövetett hibák megállapítása és a kirgiz igazságügyi hatóságoknak biztosított segítségnyújtás érdekében, és sürgeti e tekintetben az ideiglenes kormányt, hogy kérjen segítséget az ENSZ Emberi Jogok Főbiztosának Hivatalától annak biztosítása érdekében, hogy a 2010. április 6–7-i eseményekkel kapcsolatos nyomozások alaposak, objektívek és hitelesek legyenek;
8. rámutat arra, hogy a 2005-ös tulipános forradalom komoly várakozásokat keltett a kirgiz társadalomban a demokratikus reformok iránt, amelyek nem teljesültek; felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy lépjenek fel egységesen és hatékonyan, és találjanak módot arra, hogy segítséget nyújtsanak Kirgizisztán ideiglenes kormányának, és segítsék a hatóságokat a demokratikus reformok végrehajtásában és az emberek életminőségének javításában az összes érdekelt féllel és a kirgiz civil társadalommal együttműködésben megvalósított nemzeti fejlesztés és a polgárok bevonása révén;
9. rámutat arra, hogy rendkívül szűkös erőforrásai és sérülékenysége miatt Kirgizisztán erősen függ a külső segítségtől; arra is felhívja a figyelmet, hogy a szomszédos országok nemigen járnak elől jó példával a demokratikus, megfelelően működő kormányzást és a társadalmi fejlődést illetően; e tekintetben hangsúlyozza, hogy a nemzetközi segítségnyújtás szerepe alapvető fontosságú lesz;
10. felhívja a figyelmet arra, hogy a kirgizisztáni fejlemények befolyásolják a regionális és a nemzetközi eseményeket, és maguk is függnek azoktól; meggyőződése, hogy az orosz, az amerikai és egyéb országok érdekei között jelentős átfedés van, különösen ami Afganisztánt és az iszlám radikalizmus a régióban – többek között Kirgizisztánban – való terjedését illeti; úgy véli, hogy ez lehetőséget kínál arra, hogy a geopolitikai versengéssel felhagyva ezek az országok együttműködjenek; úgy véli, hogy egy ilyen jellegű sikernek jelentős pozitív hatása lenne a nemzetközi kapcsolatokra és a nemzetközi biztonsági helyzetre;
11. felhívja az alelnök/főképviselő közép-ázsiai különleges képviselőjét, hogy közelről kövesse nyomon a helyzetet, nyújtson segítséget, és segítse elő a párbeszéd újratekintését a kirgiz társadalom valamennyi eleme között;

12. felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy késlekedés nélkül vizsgálják meg azt, hogy rendelkezésre állnak-e egy nemzetközileg koordinált, nagyszabású új segélyprogram Kirgizisztánba való indításának feltételei, és ha nem, meg lehet-e ezeket teremteni, figyelembe véve többek között azt is, hogy az ideiglenes kirgiz kormány mennyire elkötelezett a demokratizálódás és a korrupciómentes kormányzás mellett; úgy véli, hogy amennyiben a feltételek rendelkezésre állnak, az Európai Uniónak vezető szerepet kell vállalnia egy nemzetközi adományozói konferencia összehívásában Kirgizisztán javára;
13. szorgalmazza a stabilitási eszköz széleskörű alkalmazását; hangsúlyozza, hogy segítséget kell nyújtani Kirgizisztán számára társadalmi és gazdasági problémáinak megoldásához; kéri a Bizottságot, hogy készítsen javaslatot a fejlesztési együttműködési eszközben rendelkezésre álló források átcsoportosítására annak érdekében, hogy az Európai Unió megfelelő rövid és középtávú választ tudjon adni a kirgizisztáni új fejleményekre; hangsúlyozza, hogy kiemelt, elsőbbségi kérdésként kell kezelni az oktatás, az egészségügy és a vízellátás területén tapasztalható problémák megoldását;
14. Felszólítja a Bizottságot – figyelemmel a jelenlegi helyzetre –, hogy ellenőrizze, szükséges-e sürgős humanitárius segítség nyújtása;
15. ragaszkodik ahhoz, hogy az Európai Unió által biztosított segítségnyújtás összhangban legyen a korrupció elleni küzdelemre irányuló erőfeszítésekkel, az oktatási eszközök kiterjesztésével, valamint az életkörülmények javítására irányuló politikával annak érdekében, hogy kedvező feltételeket teremtsenek a szélsőségek kialakulása elleni védelemhez;
16. várakozással tekint a régióra vonatkozó uniós stratégia végrehajtásában elért haladás felülvizsgálata elébe, és olyan erőfeszítéseket szorgalmaz, amelyek azt hitelesebbé, konkrétabbá és egységesebbé teszik;
17. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, Kirgizisztán ideiglenes kormányának, az ENSZ főtitkárának, az EBESZ főtitkárának és az Európa Tanács főtitkárának.